

Strategi för fred, säkerhet och stabilisering 2024-2028

1. Utgångspunkter och mervärde

Våldsamma konflikter orsakar nöd och fattigdom i stora delar av världen, driver människor på flykt och hindrar människor från att nå sin fulla potential. Inte minst ökar kvinnors, flickors och barns utsatthet för olika typer av våld och övergrepp i konfliktsituationer. Dessutom utgör konflikter en grogrund för kriminalitet, terrorism, våldsbejakande extremism och organiserad brottslighet, vilket bidrar till smuggling av vapen, narkotika och olika former av människohandel. Med andra ord påverkar krig och konflikter i omvärlden även Sveriges säkerhet och välbefinnande. Följaktligen har Sverige flera skäl att bidra till det globala arbetet för fred och säkerhet.

2. Inriktning och mål för det svenska biståndet

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Med utgångspunkt i principerna för utvecklingseffektivitet ska Sveriges utvecklingssamarbete vara effektivt, resultatorienterat och katalytiskt.

Denna strategi ska bidra till konflikthantering och konfliktförebyggande i syfte att stärka förutsättningarna för utveckling och minska humanitära behov. Strategin ska komplettera och förstärka andra delar av biståndet i konfliktländer och områden med hög konfliktrisk. Särskild tonvikt ska läggas på samstämmighet med bilaterala och regionala strategier med koppling till konfliktkontexter. Insatser som styrs av strategin ska koordineras med berörda utlandsmyndigheter och bidra till det bredare svenska utvecklingssamarbetet i prioriterade länder. Strategin ska därutöver göra det möjligt att främja regeringens prioriteringar inom fredsfrämjande, säkerhet

och stabilisering i länder eller situationer där engagemang är politiskt motiverat men tillämplig landstrategi saknas.

Strategin ska gälla under perioden 2024–2028 och omfatta de medel som anslås i regleringsbrev för Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) under anslagspost 1:1.26 samt i regleringsbrev för Folke Bernadotteakademien (FBA) under anslagspost 1:1.4 Biståndsverksamhet och anslagspost 1:4.1 Folke Bernadotteakademien, avseende förvaltningskostnader i genomförandet av strategin respektive budgetår.

Sidas och FBA:s verksamhet ska bidra till följande mål:

1. Skydd från våld för civila med särskilt fokus på sexuellt våld och skydd av barn, samt ökade förutsättningar för ansvarsutkrävande för konfliktrelaterat våld.
2. Konfliktförebyggande och stabilisering i bräckliga och konfliktdrabbade områden, inklusive insatser för minröjning, demobilisering och minskad spridning av små och lätta vapen, och andra åtgärder för stärkta förutsättningar för återvändande till konfliktdrabbade områden.
3. Ökat genomslag för svenska prioriteringar, såsom arbetet med rättsstatens principer, demokratiskt ansvarsutkrävande och inkludering, i multilaterala organisationers arbete med konflikthantering och konfliktförebyggande på landnivå.
4. Inkluderande fredsprocesser och lokalt ägarskap i nationella och regionala fredsansträngningar med fokus på jämställdhet och kvinnors och ungas deltagande.

3. Kontext

Väpnade konflikter leder till mänskligt lidande, materiell förstörelse, fördrivning av civila och ökade humanitära behov. Det finns en tydlig koppling mellan fattigdom och konflikt. Enligt OECD kommer mer än hälften av världens extremfattiga att leva i konfliktdrabbade och bräckliga stater 2030. I flera av dessa länder är effekterna av klimatförändringarna tydliga och riskerar att skapa konflikter och förstärka andra konflikt drivande faktorer. Eftersom konflikter hämmar utveckling bidrar det konfliktrelaterade biståndet till det övergripande målet om fattigdomsbekämpning och ansträngningarna att uppnå de globala hållbarhetsmålen (SDG).

Människor i konfliktdrabbade länder behöver skydd från våld, övergrepp och tvång. Kvinnor och flickor är särskilt utsatta för konfliktrelaterat sexuellt våld. Barn påverkas oproportionerligt hårt av krigets effekter, och allt fler barn får sina liv allvarligt påverkade av konflikt. Spridningen av små och lätta vapen i spåren av konflikter hotar fred och säkerhet i andra delar av världen och bidrar till organiserad brottslighet. Minor, klusterammunition and andra explosiva lämningar av krig hämmar utveckling och återuppbyggnad och hindrar människor från att återvända till sina hem.

Lika viktigt som att hantera konsekvenserna av konflikter är förebyggande arbete. Effektiv prevention räddar liv, skyddar utvecklingspolitiska investeringar och är mindre kostsamt, såväl samhällsligt som finansiellt, än att hantera väpnade konflikter när de väl uppstått. Därför ska biståndet även bidra till att förebygga och motverka grundorsakerna till krig och konflikt i syfte att förhindra mänskligt lidande, tvångsfördrivning och otrygg livsmedelsförsörjning. Biståndet ska också bidra till att skapa förutsättningar för återvändande till tidigare konfliktdrabbade områden.

Att arbeta med fredsfrämjande och konfliktförebyggande är förenat med stora risker och utmaningar. Erfarenheterna från de senaste decennierna av konfliktrelaterat bistånd visar att kapacitetsstärkande insatser sällan får avsedd effekt om det saknas politisk vilja och lokalt ägarskap på mottagarsidan. Därför ska det konfliktrelaterade biståndet karaktäriseras av konkretion i utformningen av insatsmålen och förståelse för den politiska ekonomi som biståndet är en del av i konflikt- och postkonfliktländer.

4. Verksamhet

Verksamheten ska utformas med utgångspunkt i Sveriges övriga bistånd till sköra och konfliktdrabbade länder, inklusive biståndet som går via kärnstöd till multilaterala organisationer och bilaterala och regionala strategier, för att säkerställa att strategiverksamheten har ett tydligt mervärde. Strategin ska användas till verksamhet som inte möjliggörs genom andra strategier samt till att genomföra insatser och stödja aktörer som ökar utväxlingen på övrigt svenskt engagemang. Verksamheten ska särskilt beakta EU:s södra och östra grannskap, Sahelregionen och Afrikas horn. Insatserna ska i första hand inriktas på att uppnå resultat i länder som är prioriterade i den svenska utrikes- och säkerhetspolitiken och där svensk medverkan bedöms kunna bidra med särskilt mervärde.

FBA och Sida ska ta fram en gemensam operationaliseringsanalys som tydliggör hur myndigheternas insatser kompletterar och förstärker varandra i förhållande till de gemensamma målen i strategin. Strategin ska genomföras i löpande koordinering mellan myndigheterna.

Där så är relevant ska synergier sökas med tematiskt angränsande strategier, samt med de delar av myndigheternas verksamhet som finansieras över utgiftsområde 5 (Internationell samverkan). Internationellt överenskomna principer för bistånds- och utvecklingseffektivitet ska tillämpas. Arbeta för transparens och minskad korruption ska integreras i hela verksamheten.

Kopplingarna mellan humanitärt bistånd, långsiktigt utvecklingssamarbete och fredsbyggande insatser (trippelnexus) ska tillvaratas och stärkas.

Verksamheten under strategimål 1 ska bidra till att skydda civila från konfliktrelaterat våld genom såväl förebyggande och föregripande arbete som insatser i konflikt- och postkonfliktländer. Insatser för kvinnor, unga och barn ska prioriteras.

Verksamheten under strategimål 2 ska bidra till ökad mänsklig säkerhet och andra åtgärder för stärkta förutsättningar för återvändande för människor som flytt tidigare konfliktdrabbade områden.

Verksamheten under strategimål 3 ska bidra till ökad effektivitet och större genomslag inom områden som Sverige prioriterar i multilaterala organisationers arbete med konflikthantering och konfliktförebyggande med effekt på landnivå, exempelvis arbetet med rättsstatens principer, demokratiskt ansvarsutkrävande och inkludering. Verksamheten ska utformas i nära dialog med UD och svenska utlandsmyndigheter i konflikt- och postkonfliktländer för att säkerställa att insatserna på global och regional nivå har största möjliga effekt på landnivå.

Verksamheten under strategimål 4 ska bidra till lokalt ägarskap och stärkt inflytande för civilsamhället i regionala och nationella fredssträngningar. Sida och FBA ska prioritera verksamhet som sammanlänkar lokala aktörer med regionala och nationella processer. Verksamheten ska även bidra till inkluderande fredsprocesser med särskild hänsyn till kvinnors meningsfulla deltagande i linje med Sveriges handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet (WPS). Baserat på dialog med UD ska verksamheten kunna styras mot särskilt prioriterade länder och processer.

5. Uppföljning, samverkan och partners

Verksamheten inom ramen för strategin ska följas upp löpande genom samråd mellan UD, Sida och FBA. Samråd sker i syfte att säkerställa samstämmighet i Sveriges agerande på konfliktområdet och är ett forum för informationsutbyte. Planerade beslut om insatser ska meddelas skriftligen. Sida och FBA ska även samråda om insatser som bedöms vara känsliga och/eller av principiellt strategisk viktig karaktär. Verksamheten ska följas upp och redovisas i linje med vad som föreskrivs i gällande riktlinjer för biståndsstrategier. Den årliga strategirapporten ska bland annat innehålla redovisning, analys och bedömning av resultaten av verksamheten i förhållande till angivna mål. För att tydliggöra synergier med övrigt bistånd

ska redovisningen även innehålla en sammanställning som visar i vilka länder som insatser inom ramen för strategin har bidragit till konkret verksamhet.

Könsuppdelad statistik ska ingå i redovisningen av verksamheten där så är möjligt.

Strategin möjliggör stöd till multilaterala organisationer, civilsamhällesorganisationer och relevanta statliga aktörer. Stöd till multilaterala aktörer ska bidra till effektivitet och konkreta resultat på landnivå i geografiska kontexter som Sverige prioriterar. Stöd till civilsamhällesorganisationer bör i huvudsak förmedlas till organisationer som har en stark lokal förankring i relevanta landkontexter. Myndigheterna ska inom ramen för strategin verka för effektiv biståndssamordning med särskilt fokus på samarbete med EU och likasinnade givarländer. Den integrerade ansatsen inom EU ska vara vägledande och synergier ska sökas med relevanta aspekter av den civila delen av EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.